

**ERICSSONS KOMMENTARER MED ANLEDNING AV ÅTALET FÖR
FÖRSVÅRANDE AV SKATTEKONTROLL**

INNEHÅLL

Koncernchefens förord

1. Bakgrund, syfte och begränsningar
2. Skatteverkets taxeringsrevision och åtgärder
3. Ekobrottsmyndighetens utredning och åtalen
4. Koncernens åtgärder och inställning
5. Märkliga omständigheter
6. Relation till åtalade Ericsson-anställda
7. Annan utredning

Koncernchefens förord

Ett företag som Ericsson skulle aldrig ha kunnat skapas, utvecklas och existera i mer än hundra år utan en företagskultur och grundläggande värderingar som genomsyrar verksamheten och präglar medarbetarna. Grundstenarna är historiskt

- Respekt
- Professionalism
- Uthållighet

Begreppen är kortfattade men skall tolkas vidsträckt. De har sedan lång tid givits innehåll genom koncernens policies och direktiv, kompletterade med en affärsetik- och uppförandekod.

Av policies, direktiv och kod framgår att ledordet nummer ett tveklöst inkluderar **Respekt för gällande lagar, regler och god affärsetik**. Något annat accepteras inte.

Inom koncernen ser vi därför allvarligt på att några tidigare och nuvarande anställda misstänks för brottet försvårande av skattekontroll.

Någon detaljerad redogörelse eller polemisk argumentation från koncernens sida är i detta läge inte lämplig. Vi anser dock att vi har en skyldighet särskilt gentemot våra anställda och affärskontakter att klargöra några fakta och redovisa vår syn på det inträffade.

I anslutning till detta ärende har vi själva polisanmält en tidigare anställd som vi misstänker för något helt annat, nämligen för ekonomiska oegentligheter riktade mot koncernen. Vi kan dessvärre aldrig helt skydda oss från att enskilda personer handlar illojalt mot företaget. Däremot kan vi lära av det inträffade och verka för att något liknande inte skall upprepas.

Vi kan inte frånsäga oss allt ansvar för att missförstånd uppstått. Dock vill jag betona att vi från företagets sida inte anser att någon av våra nuvarande eller tidigare medarbetare gjort sig skyldig till försvårande av skattekontroll. Därför ger åtalet i sig oss inte anledning att ompröva vårt förtroende för de åtalade som alltjämt är anställda inom koncernen.

I nuvarande situation välkomnar vi en prövning i domstol. Det är angeläget för företaget att vi kan lägga detta bakom oss och fokusera på framtiden.

Stockholm i april 2005

Carl-Henric Svanberg

1. Bakgrund, syfte och begränsningar

Ericssons verksamhet torde vara så väl känd den inte behöver beskrivas i detta sammanhang. Information om verksamheten finns på www.ericsson.com.

Bakgrundsfakta

De händelser som ligger till grund för åtalet inträffade 1998 – 2000. Ericsson hade 1999 efter en tillväxtperiod utan motstycke i företagets historia en omsättning på 215 miljarder kronor och drygt 103 000 anställda. Koncernen omsatte 96 % utanför Sverige och hade verksamhet i 140 länder genom 300 lokala bolag.

Handelsagenter och deras ersättning

De nu klandrade rutinerna och åtgärderna har samband med Ericssons relation till sina handelsagenter.

Att arbeta med handelsagenter behöver inte försvaras och knappast heller förklaras. Handelsagenter är en för världshandeln viktig yrkesgrupp som har en månghundra-årig historia. De utnyttjas av praktiskt taget alla stora internationella företag inklusive Ericssons konkurrenter. Verksamheten regleras genom särskild lagstiftning - i Sverige lagen om handelsagentur.

I flera länder är det nödvändigt att knyta till sig lokal representant som kan språket, har person- och lokalkännedom och som är förtrogen med lokalt regelsystem, sedvänjor och kultur.

Ericssons handelsagenter skall vara väletablerade och respekterade i samhället. Många har arbetat för koncernen i flera årtionden.

Ersättningen till handelsagenter utgår i regel som provision, vilken normalt skall täcka även handelsagentens kostnader. Eftersom försäljningsprocessen för stora system kan ta lång tid och provisioner uteblir om den inte leder till någon affär, har det förekommit att agenter enligt avtal fått viss ersättning för kostnader även om affären inte gått i lås.

Vad nu sagts gällde såväl före, under som efter den nämnda perioden 1998 – 2000. Dock gjordes under 1998 en ändring av betalningssystemet. Detta betalningssystem, som i praktiken upphörde 2000, är i realiteten anledningen till åklagarens påstående om försvårande av skattekontroll

Varför ändrades betalningssystemet?

Som ett led i det internationella samarbetet inom skatteområdet har vissa länder, däribland Sverige, lagstiftat om ömsesidig handräckning i skatteärenden. Den 26 januari 1998 fattade Skatteverket (SKV) beslut om revision hos Ericsson för kontroll av annan. SKV önskade information om identiteten på flera av Ericssons utländska agenter. Dessförinnan hade Ericsson kontaktats av en konkurrent, som upplyste om att det bolaget i sin tur kontaktats per telefon av en anonym person, som erbjudit sig att sälja en pärm innehållande handlingar från en tidigare taxeringsrevision av Ericsson. Det rörde sig om konfidentiella handlingar som Ericsson lämnat till SKV och som försvunnit från SKV. Saken polisanmälades. Pärmerna har inte kommit till rätta.

Ungefär samtidigt uttryckte vissa av Ericssons agenter oro rörande tillämpningen av avtalade anonymitets- och sekretessklausuler.

Efter hand betraktades läget från affärsrättsliga utgångspunkter som ohållbart. I mitten av 1998 etablerades därför i samarbete mellan några anställda på marknads- och ekonomiavdelningarna ett nytt system för betalning till agenterna medan ersättningssystemet förblev oförändrat. Syftet var att tillmötesgå agenters krav på anonymitetsskydd. De som etablerade betalningssystemet ansåg att det uppfyllde koncernens krav på efterlevnad av gällande lagar och god sed.

Det ändrade betalningssystemet

Förenklat kan man säga att det nya betalningssystemet innebar att själva betalningen till agenterna skulle gå genom betalningsförmedlande företag – vilket inte är ovanligt inom exempelvis bankvärlden – som benämndes servicebolag.

Systemet kom dock att hanteras på ett sätt som inte var avsett och som komplicerade kontrollen. Med ett undantag har vi inom koncernen dock ingen anledning att misstänka att någon anställd utnyttjade systemet för egen vinning eller uppsåtligt minskat transparensen för de legitima intressenter som bokföringslagen vill tillgodose. Undantaget, som haft en ansvarsposition och här benämnes X, har av oss polisanmälts i Schweiz.

X var under denna tid placerad på moderbolagets (LMEs) marknadsavdelning, men var delvis utlånad till LMEs ekonomiavdelning. Han hade varit anställd i årtionden och fick en ansvarsfull roll i arbetet att administrera betalningssystemet. X kontaktade en schweizisk advokat, som fick en viktig roll då det gällde att organisera det nya betalningssystemet och att övervaka att inga rättsliga övertramp gjordes.

Ett särskilt avtal skrevs mellan advokaten och LME om systemuppbyggnaden. Andra avtal skrevs, efter advokatens sondering, med utländska servicebolag. När en agent utfört en prestation som gav rätt till provision utgick besked från Ericssons marknadsorganisation till X och advokaten att lämpligt servicebolag skulle begära erforderliga likvida medel för betalning till agenten från LME, som centralt i

koncernen hanterade provisionerna. Det kom att ske genom en mer eller mindre standardiserad faktura till LME. Det hade varit enklare och bättre med en vanlig bankavi från LME som svar på en betalningsanmodan per fax eller dylikt. Advokaten transfererade den ersättning som agenten var berättigad till från servicebolag. LME erhöll givetvis ersättning för sitt utlägg från det koncernbolag som genomförde affären.

Servicebolagen fick alltså likvida medel via LME. Under den period om ca 18 månader som är aktuell i åtalet betalade LME ut cirka 3,3 miljarder kronor. Beloppet skall ses i relation till koncernens försäljning, som under enbart 1999 uppgick till 215 miljarder kronor.

Hantering som orsakat fel och missförstånd

Betalningssystemet kom att hanteras på ett annat sätt än som var avsett. Detta har visat sig leda till att vår interna kontroll inte fungerat tillfredsställande beträffande utbetalningarna till handelsagenter via servicebolag. Det är främst följande omständigheter som lett till fel och missförstånd:

- Avsikten var att betalningar till och från servicebolagen skulle motsvara varandra. I verkligheten hanterades systemet så att en överlikviditet uppstod i vissa av servicebolagen. Detta uppmärksammades inte omedelbart, eftersom överlikviditeten redovisades som likvida medel eller fordringar på servicebolagen.
- X anlidade även andra servicebolag än de som direkt kontrakterats av advokaten. Koncernen kom att arbeta med 33 servicebolag. Dessa kan indelas i fyra grupper:
 - 1) En grupp av servicebolag som kontrakterats av den schweiziske advokaten.
 - 2) Ett servicebolag i Förenade Arabemiraten, kontrollerat av italienska affärsmän.
 - 3) Ett servicebolag i Libanon kontrollerat av en libanesisk affärsman.
 - 4) En grupp av servicebolag, kontrollerade direkt eller indirekt av en schweizisk affärsman.
- Genom egna och åklagarnas utredningar fick vi efterhand allt större kunskap om avarter i systemets hantering. Det framkom dels att stora summor utan synbara skäl hade transfererats mellan servicebolag, dels att transfereringar skett till för oss okända mottagare och till kända mottagare som inte hade någon rätt till pengar. Ett genombrott i vår utredning kom i april 2004 när vi fick ta del av en schweizisk åklagares utredning kring penningflödena. Vi har anledning att vara tacksamma för detta, eftersom vi inte på annat sätt kunnat få tillgång till materialet, som vi alltjämt bearbetar. De nya kunskaperna ledde till polisanmälan mot X avseende misstanke om trolöshet mot huvudman alternativt förskingring.
- Det har klarlagts att de servicebolag som kontrollerades av en schweizisk affärsman erhållit betalningar från LME på ca 95 miljoner CHF mer än vad som utbetalats till våra handelsagenter. Vi har krävt återbetalning och mötts av påstående om motkrav, men vidhåller vårt krav på återbetalning.

- Upplägget med fakturor från servicebolagen till LME (i realiteten betalningsanmaningar) har lett till missförstånd från SKVs sida i det att verket tycks mena att betalningarna påverkat LMEs resultat. LME har i den interna redovisningen mellan månadsboksluten lagt betalningarna från operativa koncernbolag och till servicebolag avseende agenter på kostnadskonton, men vid varje bokslutstillfälle har kostnadsförda belopp överförts till balanskonto. Därmed har bokföringsposterna inte haft någon resultatpåverkan.
- Ericsson har under de aktuella åren i sina bokslut oavsett SKVs inställning till avdragsrätt tillämpat god redovisningssed. Det innebär å ena sidan att utbetalningar till servicebolagen inte kostnadsförts förrän agenterna fullgjort sina prestationer, å den andra att alla tvistiga eller osäkra fordringar och avstämningsdifferenser behandlats enligt försiktighetsprincipen.

2. SKVs taxeringsrevision och åtgärder

SKV genomförde 2001 en taxeringsrevision av LME och dotterbolagen ”ETX” och ”ERA” (inkomståret 1999) avgränsad till ”bokförda marknadskonsultkostnader” (revisionspromemoria 2001-11-15). Med ”marknadskonsultkostnader” avses i allt väsentligt betalning till handelsagenter. Den direkta anledningen till revisionen var enligt promemorian uppgifter i tidningen Expressen, vilka i huvudsak lämnats av en italiensk affärsman vid namn Marcellusi. SKVs bedömning efter revisionen ledde till upptaxering och till den brottsanmälan som nu resulterat i åtal. I brottsanmälan angav SKV bl a:

Ersättningar för fakturor från de s.k. betalningsförmedlarna (33 st) har under räkenskapsåret 1999 skett med sammanlagt 2 581 492 786 kronor. Dessa fakturor ligger till grund för bolagets bokföring på tidigare nämnda kostnadskonton. Fakturorna och avtalen utvisar inte att ersättningarna avser förmedling av betalningar till andra företag/personer som utfört konsulttjänsterna. Vid en revision utan tillgång till sidoinformation – i detta fall Expressens avslöjande beträffande Federico Marcellusis verksamhet för Ericssons räkning – hade det inte kunnat uppdragas att fakturorna använts för att göra dolda betalningar för bolagets räkning. Ej heller framgår av bokföringen att bolaget själv bestämt storleken på de fakturabelopp som medtagits i redovisningen.

SKV bedömer att bolagets avsikt med det nya systemet – med betalningar till marknadskonsulter (även kallade handelsagenter; Ericssons not) via betalningsförmedlare – har varit att dölja ersättningarna till de rätta mottagarna. Genom detta förfarande har det inte varit möjligt att kontrollera och bedöma bokförda kostnader avseende marknadskonsulterna, d v s om kostnaderna är avdragsgilla och om så skulle vara fallet när i så fall avdragsrätt uppstått.

Som framgår ovan har bolaget åsidosatt bokföringslagens bestämmelser. Bolagets förfarande har medfört att redovisningen beträffande

marknadskonsultkostnaderna inte kunnat läggas till grund för taxeringen av LME (inkl ETX) och ERA. Avdragsunderlaget har därför i vissa delar fått uppskattas till skäligt belopp. LMEs bokföringsåtgärder beträffande fakturor från betalningsförmedlare och att ersättningar till marknadskonsulter ej bokförts har medfört att granskningen försvårats och fördröjts. Bristerna är av sådan beskaffenhet att dessa inneburit att skattekontrollen allvarligt försvårats.

Utöver brottsanmälan underkände SKV del av de avdrag som Ericsson hade gjort med avseende på kommissionsbetalningar till agenter i vissa länder via servicebolag. Ökningen i företagsskatt för alla koncernbolagen är bokförd. SKVs upptaxeringsbeslut avseende inkomståret 1999 har överklagats.

3. Ekobrottsmyndighetens utredning och åtalen

Ekobrottsmyndigheten inledde en förundersökning som ledde till att 16 personer, delgavs misstanke om försvårande av skattekontroll. Antalet misstänkta har under utredningens gång reducerats och nu har åklagaren väckt åtal mot mindre än hälften av de som ursprungligen delgivits misstanke.

4. Koncernens åtgärder och inställning

Koncernen har inte varit passiv. Så snart det fanns indikationer på att det ändrade betalningssystemet hanterats – medvetet eller omedvetet – på ett sätt som inte var avsett, startade internt analyser och utredningar vilka ännu inte är helt slutförda. Redan under år 2000, d v s före taxeringsrevisionen, igångsattes arbete med att ersätta systemet och efter 2001 har det inte tillämpats.

Efter hand har Ericsson också anlitat extern expertis främst i fråga om skattejuridik och redovisning.

Till stöd för vår uppfattning att upptaxeringarna inte är sakligt grundade åberopar vi i länsrätten bl a ett utlåtande av Ulf Gometz, adjungerad professor emeritus i revisionsrätt vid Handelshögskolan, Göteborgs Universitet, och auktoriserad revisor 1959 – 1998. Utlåtandet har gjorts på uppdrag av vårt externa juridiska ombud i skattetvisten. Denne begärde att professor Gometz skulle verkställa en oberoende, verifierande granskning av utbetalningar och kostnader för en period han själv valt under 1999 avseende marknadsagenter anlitade av LME, ETX och ERA och yttra sig däröver. I sitt utlåtande som kom att med bilagor omfatta tre pärmar, riktar professor Gometz viss kritik mot det 1999 tillämpade agentbetalningssystemet och svagheter i den interna kontrollen. Han konstaterar emellertid också:

Det torde inte vara svårt även för icke-experten att inse att kraven på redovisningen i en koncern av Ericssons karaktär och verksamhetsomfattning är extremt hårda. Perfektion är ouppnåelig.

Hans slutsats är i korthet:

LME har brustit i det att man godtagit vissa verifikationer som inte uppfyllt BFL-76s krav och hittills misslyckats med att fullständigt klarlägga vissa avstämningsdifferenser. SKMs kritik av LME/ETX och ERAs redovisning är emellertid – baserat på vad jag sett – starkt överdriven. I den mån nettodifferenserna påverkat resultatet negativt har bolagen avstått från att yrka skattemässigt avdrag. Någon hänsyn till att bolagen under den tid kritiken avser och granskningen utförts har genomgått en turbulens med få motstycken i Sverige (se bilaga 15) har heller inte tagits av SKM.

Gometz menar vidare att SKV har – sannolikt på grund av missförstånd – gjort en annan väsentlig felbedömning, nämligen att upptaxeringarna saknar grund eftersom de poster (kostnader) som av SKV åberopas i de bolag det gäller överhuvudtaget inte resultatförts och inte påverkat något skatteunderlag.

I efterhand kan konstateras att det 1998 införda betalningssystemet inte var bra. För den som haft möjlighet att följa det mångåriga utredningsarbetet står det emellertid klart att det inte funnits en tanke på skatteundandragande eller försvårande av skattekontroll vid införande respektive tillämpning av systemet. Vi anser att ingen av de åtalade gjort sig skyldig till försvårande av skattekontroll.

Ericsson har erbjudit berörda nuvarande och tidigare anställda att betala kostnaden för privat försvarare. Efter en tid meddelade X att han ansåg sig ha motstående intressen i förhållande till Ericsson och han har därför anlitat en offentlig försvarare.

5. Märkliga omständigheter

Under utredningarna har framkommit ett antal märkliga omständigheter. Vissa riktar sig mot Ericsson och torde ha åstadkommit direkt ekonomisk skada. De kan också negativt ha påverkat bilden av koncernen.

X, UBS-banken och frekvensen av penningöverföringar.

UBS är en schweizisk affärsbank. X öppnade konto hos UBS.

Det är numera uppenbart att betydande belopp i en mängd oförklarliga transfereringar passerat över UBS-kontot till och från servicebolag, till för Ericsson okända adressater etc. Betalningsfrekvensen blev slutligen så stor att banken ansåg sig skyldig att till schweiziska myndigheter anmäla misstanke om penningtvätt. Den schweiziske åklagarens utredning har som nämnts givit även Ericsson användbar information som vi annars inte skulle ha fått tillgång till.

X har trots anmodan inte lämnat någon fullständig redovisning för kontot.

Farhågor om illojalt agerande framkom redan tidigt i bolagets egna utredningar och framfördes även av professor Gometz under hans utredning. I sitt utlåtande har han bl a skrivit:

Med drygt 100 000 anställda i olika delar av världen och ytterligare ett antal avtalsbundna uppdragstagare kan det inte uteslutas att några personer inte följer bolagets instruktioner. Det är snarare sannolikt.

Mitt intryck är att koncernen drabbats av illojalt handlande, som är huvudanledningen till oförmågan att visa upp en färdigställd avstämning av agent-/servicebolagskonton. Det vore förvånansvärt om inte X har en nyckelroll när det gäller att klargöra dessa förhållanden.

Schweiziska åklagarmyndigheter bedriver som ovan nämnts en utredning om eventuell penningtvätt med utgångspunkt från UBS-kontot. Utredningen har inte kommit till någon slutsats.

Förfalskade dokument

Under förundersökningen har det framkommit ett flertal dokument som visat sig vara förfalskade. Det rör sig bl a om falska protokoll från påstådda möten hos LME, som aldrig har ägt rum. Genom att förfalska dokument har någon uppenbarligen försökt att skriva om historien och dölja fakta. Det har bl a drabbat oskyldiga anställda, trots att de ej varit inblandade i ärendet. Vilka åtgärder detta kommer att föranleda kan inte för närvarande anges.

6. Relation till åtalade Ericsson-anställda

Åtalade är oskyldiga till dess att motsatsen konstaterats. Vi anser inte att de åtalade uppsåtligen eller av grov vårdslöshet gjort sig skyldiga till försvårande av skattekontroll och det faktum att åtal nu väckts ger inte oss anledning att säga upp någon av de berörda personernas anställning.

En annan fråga är om det faktum att åtal väcks mot befattningshavare inom koncernen som alltjämt upprätthåller viss typ av förtroendeställning, ändå gör det olämpligt att denne fortsätter med samma arbetsuppgifter under den tid ansvarsfrågorna prövas. Vid denna bedömning måste hänsyn bl.a. tas till berörda individers möjlighet att under den tid ansvarsfrågorna prövas hinna sköta sina arbetsuppgifter. En annan faktor i denna bedömning är om berörda personer alltjämt fullgör de arbetsuppgifter beträffande vilka åklagaren nu lägger dem i vart fall grov vårdslöshet till last. Vi kommer, efter ingående samråd med berörda personer, att fatta beslut i varje enskilt fall om deras framtida arbetsuppgifter.

7. Annan utredning

Ekobrottsmyndigheten utreder också ett annat händelseförlopp, vilket rubriceras som misstanke om grovt skattebrott. Två anställda inom koncernen är delgivna misstanke om brott. Brottsmisstanken är relaterad till den skattemässiga hanteringen av en mångmiljonbetalning 1999 från Ericsson till en utländsk bank. Betalning skedde enligt avtal till förmån för ett av våra koncernbolag.

För denna förundersökning gäller alltjämt sedvanlig förundersökningssekretess fram till dess förundersökningen avslutas.

Telefonaktiebolaget L M Ericsson
SE-164 83 Stockholm

Tel: 08 719 00 00

Fax: 08 18 40 85

<http://www.ericsson.com/>